

Methodiek onderhoudsplannen
gemeentelijke eigendommen
Hillegom

Rekenkamercommissie HLN

Maart 2009

Inhoud

Managementsamenvatting.....	4
1 Inleiding.....	6
1.1 Achtergrond en aanleiding voor het onderzoek.....	6
1.2 Doelstelling en reikwijdte van het onderzoek.....	7
1.3 Onderzoeksaanpak.....	9
1.4 Leeswijzer.....	9
2 Verhardingen.....	10
2.1 Bevindingen met betrekking tot de onderzoeksvragen.....	10
2.2 Beheerskracht Hillegom.....	16
3 Openbaar Groen.....	17
3.1 Punten met betrekking tot beheersystematiek van het openbaar groen.....	17
3.2 Vergelijkende analyse.....	17
4 Riolering.....	19
4.1 Gehanteerd normenkader.....	19
4.2 Bevindingen.....	19
5 Conclusies.....	21
5.1 Cyclus van beleidplan -beheerplan- projecten wordt nog niet voor alle objecten uit de openbare ruimte gehanteerd.....	21
5.2 Doelmatigheid en doeltreffendheid van het beheer en het onderhoud van de wegen voldoende geborgd.....	22
5.3 Vergelijkende analyse met betrekking tot beheer en onderhoud aan het openbaar groen is niet mogelijk.....	22
5.4 Rioleringszorg in de gemeente Hillegom op orde. Beheerplan lange termijn ontbreekt.....	23
6 Aanbevelingen.....	24
6.1 Opstellen kaderstellend beleidskader voor beheer en onderhoud van de verhardingen.....	24
6.2 Vastleggen na te streven kwaliteitsniveaus openbaar groen.....	24
6.3 Verbijzondering groenbudget.....	24
6.4 Rioolbeheerplan voor de langere termijn.....	25
7 Reactie College van Burgemeester en Wethouders.....	26
A Geraadpleegde documenten.....	28
B Afkortingen en begrippen.....	29

Managementsamenvatting

De rekenkamercommissie Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout (hierna: rekenkamercommissie HLN) heeft een onderzoek laten uitvoeren door PWC naar de methodiek van de onderhoudsplannen van gemeentelijke eigendommen in de gemeente Hillegom. De doelstelling van het onderzoek luidt: *'Het verkrijgen van inzicht in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beheer en het onderhoud van de wegen, het openbaar groen en de riolering in de gemeente Hillegom aan de hand van de methodiek voor beheerplannen die voor deze objecten uit de openbare ruimte zijn opgesteld'*.

Voor de genoemde objecten van onderzoek is het accent gelegd op de *'verhardingen'*. Het *'openbaar groen'* en de *'riolering'* zijn minder uitgebreid in het onderzoek betrokken. Het beperkte budget voor het rekenkameronderzoek maakte een inperking noodzakelijk.

Op grond van het onderzoek worden door de rekenkamercommissie HLN de volgende conclusies getrokken:

- De cyclus van beleidplan – beheerplan – projecten wordt voor het object *'riolering'* gehanteerd. Voor de *'verhardingen'* en het *'openbaar groen'* wordt deze cyclus niet gevolgd.
- In de gemeente Hillegom is op dit moment circa € 1,1 miljoen beschikbaar voor beheer, onderhoud en reconstructies van de *'verhardingen'*. In 2007 werd 12% van het wegareaal in de gemeente Hillegom als *'onvoldoende'* bestempeld. In 2006 was dit percentage nog 19%. De inschatting is dat de komende jaren het achterstallig onderhoud wordt weggewerkt. Rond 2012 zal het achterstallig onderhoud in de gemeente Hillegom, bij gelijkblijvende budgetten, weggewerkt zijn.
- De kosten van het totale onderhoud aan al het *'openbaar groen'* inclusief de sportparken in de gemeente Hillegom bedragen op jaarbasis circa € 1,1 miljoen. Het is niet mogelijk gebleken om een betrouwbare en valide vergelijkende analyse tussen de drie gemeenten Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout en andere gemeenten uit te voeren. Voor alle drie de gemeenten geldt dat het groenareaal en het daarbij horende totale groenbudget bekend zijn. De verschillende groenelementen (gazons, heesters en bomen) hebben per gemeente elk een eigen kwaliteitsnorm en een eigen onderhoudssystematiek. Het toerekenen van kosten naar één van de drie hoofdcategoryën is, gegeven deze aspecten, niet op betrouwbare en valide wijze mogelijk.
- De geraamde kosten voor uitvoering van het rioolbeheer in de gemeente Hillegom voor 2008 bedragen circa € 2,0 miljoen (exclusief BTW). De komende jaren zullen de jaarlijkse kosten naar verwachting afnemen tot circa € 1,5 miljoen (exclusief BTW) in 2012. Rioleringszorg in de gemeente Hillegom is op orde. Het GRP en het bijhorende

basisrioleringsplan van de gemeente Hillegom geeft, voor zover wij kunnen nagaan, een volledig beeld van de kosten die gemoeid zijn met het beheer en onderhoud van de gemeentelijke riolering voor de periode 2005 tot en met 2010.

- De gemeente Hillegom beschikt op dit moment nog niet over een beheerplan dat inzicht geeft in de kosten die op langere termijn (tien tot dertig jaar vooruit) moeten worden gemaakt voor het vervangen van de onderdelen van het rioelstelsel(vrijvalriolering, drukriolering, persleiding, rioelgemalen/pompputten).

1 Inleiding

Dit rapport omvat de resultaten van het door PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (hierna: PwC) in opdracht van de rekenkamercommissie HLN in de periode mei 2008 tot en met november 2008 uitgevoerd rekenkameronderzoek naar de methodiek van de onderhoudsplannen van gemeentelijke eigendommen in de gemeente Hillegom (hierna: het onderzoek).

In deze inleiding wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- achtergrond en aanleiding voor het onderzoek;
- doelstelling en reikwijdte van het onderzoek;
- onderzoeksaanpak;
- leeswijzer.

1.1 Achtergrond en aanleiding voor het onderzoek

Beheer en onderhoud van gemeentelijke eigendommen vormen een substantieel deel van de gemeentelijke begroting. Afhankelijk van de aard en omvang van de gemeente liggen de uitgaven aan beheer en onderhoud van de gemeentelijke eigendommen in de orde van vijf tot tien procent van de gemeentelijke begroting.

In menige gemeente is het beheer en onderhoud van de gemeentelijke eigendommen een belangrijk gespreksonderwerp. Het komt voor dat de beschikbare middelen bij een gemeente ontoereikend zijn om daadwerkelijk invulling te geven aan het structurele, eeuwigdurende beheer van de gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte. In de gemeentelijke praktijk komt het er dan veelal op neer dat het onderhoudsbudget wordt ingezet voor het wegwerken van acute problemen (*'het pappen en nathouden'*) hetgeen ten koste gaat van het structureel preventieve onderhoud aan de gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte, waardoor kapitaalvernietiging ontstaat.

In het voorliggende rekenkameronderzoek gaat het om het verkrijgen van inzicht in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beheer en het onderhoud van de wegen, het openbaar groen en de riolering in de gemeente Hillegom. De achterliggende gedachte hierbij is de vraag of de gemeente niet te maken heeft met een structureel tekort als het gaat om het beheer en onderhoud van de gemeentelijke eigendommen.

Het belang van het onderzoek wordt door meerdere criteria ingegeven:

- financieel belang. Met beheer en onderhoud van de gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte is een substantieel deel van de gemeentelijke begroting gemoeid;
- risico. Bij slecht onderhoud kan onverwacht een grote schadepost ontstaan waarvoor de gemeente aansprakelijk gesteld kan worden¹.

---

¹ Artikel 6:174 Burgerlijk Wetboek regelt de risicoaansprakelijkheid van de wegbeheerder, indien sprake is van een gebrek aan de openbare weg.

- belang voor de burger. Slecht onderhoud aan het wegennet of de riolering treft de burger rechtstreeks in haar doen en laten.

1.2 Doelstelling en reikwijdte van het onderzoek

Doelstelling van het onderzoek is: *'Het verkrijgen van inzicht in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beheer en het onderhoud van de wegen, het openbaar groen en de riolering in de gemeente Hillegom aan de hand van de methodiek voor beheerplannen die voor deze objecten uit de openbare ruimte zijn opgesteld'.*

Bovenstaande onderzoeksdoelstelling is geoperationaliseerd in de volgende onderzoeksvragen:

- hoe ziet het proces van totstandkoming van de afzonderlijke beheerplannen in de gemeente Hillegom er uit?
- wat is het gemeentelijke beleidskader dat gehanteerd wordt voor het beheer en het onderhoud van de wegen, het openbaar groen en de riolering?
- wat is de kwaliteit van de afzonderlijke beheerplannen? Kwaliteit dient in dit verband als volgt *'vertaald'* te worden:
  - geeft het beheerplan een éénduidig en betrouwbaar inzicht in de actuele technische staat van de gemeentelijke eigendommen?
  - is in de beheerplannen een juiste *'vertaling'* gemaakt van het gemeentelijke beleidskader?
  - welke normen worden, gegeven het gemeentelijke beleidskader, gehanteerd als het gaat om de gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte?
  - geeft het beheerplan een éénduidig en betrouwbaar beeld van de beoogde te ontplooiën onderhoudsactiviteiten met betrekking tot de gemeentelijke eigendommen de komende jaren?
  - geeft het beheerplan een goed inzicht in de beschikbare middelen in relatie tot de gestelde onderhoudsdoelen met betrekking tot de gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte?
- wat is de rol van de gemeenteraad bij de totstandkoming van de beheerplannen?
- hoe wordt de verantwoording door de betrokken gemeenteafdelingen over de uitgevoerde beheer- en onderhoudsactiviteiten in de openbare ruimte inhoud gegeven?
  - geeft de verantwoording inzicht in de realisatie van de voorgenomen onderhoudsmaatregelen ten opzichte van de planning?
  - geeft de verantwoording inzicht in de daadwerkelijk ingezette middelen in relatie tot de geprognosticeerde inzet aan middelen?
  - sluit de verantwoording in het jaarverslag aan bij de gestelde doelen zoals opgenomen in de begroting en de gemeentelijke beleidsvisie?

Het onderzoek naar de methodiek van de onderhoudsplannen moet inzicht verschaffen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beheer en het onderhoud van gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte en waar mogelijk leiden tot verbetering van de gevolgde methodiek. De methodiek van beheer en onderhoud van gemeentelijke eigendommen bestaat uit een door de raad geaccordeerd beleidskader met te hanteren kwaliteitsnormen, een daaraan gelieerd beheerplan en de uit te voeren beheer- en onderhoudsprojecten .

Object van het onderzoek vormt het beheer en onderhoud van de volgende gemeentelijke eigendommen in de gemeente Hillegom:

- verhardingen (straten, wegen en pleinen);
- openbaar groen (gazons, beplanting en bomen);
- riolering.

Andere elementen uit de openbare ruimte als kunstwerken (bruggen en viaducten), openbare verlichting, straatmeubilair, speelvoorzieningen, prullenbakken, verkeersregelinstallaties en dergelijke vallen buiten de reikwijdte van het onderzoek. Ook activiteiten in de openbare ruimte als machinaal vegen, gladheidbestrijding, zwerfafvalbestrijding en dergelijke vallen buiten de reikwijdte van het onderzoek.

Van de genoemde objecten van onderzoek heeft het accent gelegen op de '*verhardingen*'. Het '*openbaar groen*' en de '*riolering*' zijn minder uitgebreid in het onderzoek betrokken. Het beperkte beschikbare budget voor het rekenkameronderzoek maakte een nadere inperking noodzakelijk. De reden van de keuze voor de '*verhardingen*' als **primaire** onderzoeksobject is gelegen in het argument dat met het beheer en onderhoud van de verhardingen in vergelijking met het openbaar groen en de riolering, relatief het meeste geld gemoeid is dat bovendien afkomstig is uit de algemene middelen.

Bovenstaande houdt in dat de '*verhardingen*' uitvoerig in het onderzoek aan de orde komen. Uitvoerig betekent dat naast de gehanteerde systematiek van beheer en onderhoud eveneens wordt ingegaan op geleverde prestaties op het gebied van de '*verhardingen*'. De objecten '*openbaar groen*' en '*riolering*' zijn in het onderzoek slechts betrokken voor wat betreft de gevolgde onderhoudssystematiek. De geleverde gemeentelijke prestaties op het gebied van het '*openbaar groen*' en de '*riolering*' worden niet nader in het onderzoek betrokken.

Het onderzoek is gericht op de binnen de gemeente aanwezige systemen. Er is niet gecontroleerd of de informatie zoals deze in de systemen is opgenomen ook daadwerkelijk overeenkomt met de feitelijke beheersituatie in de openbare ruimte. Veldonderzoek/ schouwen van de fysieke buitenruimte viel derhalve buiten de reikwijdte van het onderzoek.

Er is in het onderzoek uitgegaan van de juistheid van de informatie die is aangeleverd. Er zijn geen werkzaamheden verricht ter vaststelling van de getrouwheid van de aangeleverde documentatie.

Eenzelfde onderzoek is ook in de gemeenten Lisse en Noordwijkerhout uitgevoerd.

1.3 Onderzoeksaanpak

Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de volgende hoofdstappen:

- stap 1: opstellen normenkader;
- stap 2: houden startbijeenkomst met de rekenkamercommissie;
- stap 3: uitvoeren analyse;
- stap 4: opstellen rapport van bevindingen;
- stap 5: doen van aanbevelingen.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport is opgebouwd aan de hand van de drie onderzoeksobjecten (gemeentelijke eigendommen):

- hoofdstuk 2: Verhardingen;
- hoofdstuk 3: Openbaar groen;
- hoofdstuk 4: Riolering.

In deze hoofdstukken worden de bevindingen, aan de hand van het gehanteerde normenkader, gepresenteerd.

Hoofdstuk 5 omvat de conclusies. De aanbevelingen die op basis van het onderzoek gedaan kunnen worden, zijn opgenomen in hoofdstuk 6.

2 Verhardingen

2.1 Bevindingen met betrekking tot de onderzoeksvragen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de binnen de gemeente Hillegom gehanteerde systematiek met betrekking tot '*verhardingen*'. Aan de hand van de geformuleerde onderzoeksvragen (zie inleiding op het rapport) en de daaraan gekoppelde normstelling worden de bevindingen gepresenteerd. Op basis van deze bevindingen worden conclusies getrokken met betrekking tot de realisatie van de aangegeven normstelling. Hierbij wordt gewerkt met het zogenaamde '*stoplichtenmodel*' waarbij:

- **groen** staat voor het voldoen aan de gestelde norm;
- **oranje** staat voor het niet expliciet voldoen aan de gestelde norm, er wordt echter wel impliciet aan de gestelde norm voldaan;
- **rood** staat voor het niet voldoen aan de gestelde norm.

Deelonderzoeksvraag	Norm	Bevindingen	Conclusie
<i>Wat is het gemeentelijke beleidskader dat gehanteerd wordt voor het beheer en het onderhoud van de wegen?</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uit de beschikbare stukken wordt duidelijk welke beleidskader de gemeente hanteert voor het beheer en het onderhoud van de wegen	De gemeente Hillegom beschikt <u>niet</u> over een kaderstellend beleidsplan met betrekking tot het beheer en onderhoud van de wegen. In het kaderstellende beleidsplan dienen de binnen de gemeente te hanteren kwaliteitsniveaus voor de wegen aangegeven te worden. Binnen de gemeente Hillegom wordt het beheer en onderhoud van de wegen ingepland aan de hand van een beheerprogramma.	 rood

Deelonderzoeksvraag	Norm	Bevindingen	Conclusie
<p><i>Geeft het beheerplan 'Wegen' een éénduidig en betrouwbaar inzicht in de actuele technische staat van de verhardingen in de gemeente?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het beheerplan 'Wegen' geeft een actueel overzicht van het areaal van de gemeente, verbijzonderd naar: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Soort verharding (asfalt, elementverharding) ▪ Soort ondergrond (klei, veen, zand) ▪ Het beheerplan geeft aan welke normen gehanteerd worden voor beheer en onderhoud van de wegen (voor wegen is de CROW-systematiek leidend)²: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Per soort weg c.q. per gebied wordt aangegeven welk kwaliteitsniveau van de wegen wordt gehanteerd (doorgaans wordt onderscheid gemaakt in hoog, basis en sober) ▪ Het beheerplan geeft de onderhoudsstaat van de wegen weer op het gebied van aanzien, comfort, duurzaamheid en veiligheid (conform CROW-richtlijnen) 	<p>De gemeente Hillegom beschikt over een beheerprogramma voor de wegen. Het college van Burgemeester en Wethouders heeft in juni 1994 ingestemd met de binnen de gemeente Hillegom gehanteerde systematiek die uitgaat van een jaarlijkse onafhankelijke globale inspectie van het wegennet, waarbij de richtlijnen van het CROW voor een minimaal niveau van verantwoord wegbeheer tegen minimale kosten als referentiekader wordt gehanteerd (kwaliteitsniveau 'basis'). Op basis van de resultaten van de uitgevoerde jaarlijkse inspecties (uitgevoerd door DHV³) wordt het onderhoud aan de wegen in de gemeente Hillegom ingepland.</p> <p>In het beheerprogramma wordt gedifferentieerd naar ondergrond (zand, veen en klei) en soort verharding (asfalt, elementverharding).</p> <p>Binnen de gemeente Hillegom wordt nog geen concrete invulling gegeven aan de aspecten aanzien, comfort, duurzaamheid en veiligheid (is geen wettelijk verplichting). In de toekomst wordt bij verdere invulling van integraal wijkbeheer deze aspecten meegenomen.</p>	
<p><i>Is in de beheerplannen een juiste 'vertaling' gemaakt van het gemeentelijke beleidskader?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het gemeentelijke beleidskader voor wegen is één op één overgenomen in het beheerplan 'Wegen' ▪ Eventuele wijzigingen/afwijkingen van het gemeentelijke beleidskader zijn afgestemd met de gemeenteraad 	<p>De gemeente Hillegom beschikt <u>niet</u> over een expliciet door de gemeenteraad goedgekeurd beleidskader met betrekking tot het beheer en onderhoud van de wegen.</p>	

² CROW is het nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte. Deze not-for-profitorganisatie ontwikkelt, verspreidt en beheert praktisch toepasbare kennis voor beleidsvoorbereiding, planning, ontwerp, aanleg, beheer en onderhoud.

³ Voor gehanteerde begrippen en afkortingen zie bijlage B.

Deelonderzoeksvraag	Norm	Bevindingen	Conclusie
<p>Welke normen worden, gegeven het gemeentelijke beleidskader, gehanteerd als het gaat om de verhardingen?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Per object is aangegeven welke norm gehanteerd wordt als het gaat om beheer en onderhoud ▪ De per object te hanteren norm is rechtstreeks af te leiden uit het gemeentelijke beleidskader 	<p>De gemeente Hillegom hanteert het kwaliteitsniveau basis. Het kwaliteitsniveau basis komt overeen met de richtlijnen van het CROW en voldoet aan een minimaal niveau van verantwoord wegbeheer tegen minimale kosten.</p> <p>Het collegebesluit uit 1994 dat aangeeft dat de gemeente Hillegom opteert voor de systematiek van jaarlijkse inspecties voor het inplannen van onderhoudswerkzaamheden aan de wegen, gaat nog uit van de 'oude' CROW-schadeklassen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1: goed. ▪ 2: redelijk. ▪ 3: matig. ▪ 4: slecht. ▪ 5: zeer slecht. <p>In dit document wordt aangegeven dat de gemeente Hillegom opteert voor de gemiddelde wegenkwaliteitsklasse van redelijk tot matig (komt overeen met het huidige 'basis').</p> <p>In 2001 is de hiervoor genoemde vijfpuntsschaal door het CROW vervangen door een driepuntsschaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Voldoende. ▪ Matig. ▪ Onvoldoende. <p>Kwaliteitsniveau 'basis' kan gerelateerd worden aan de classificatie voldoende/matig.</p> <p>De Raad heeft overigens <u>niet</u> expliciet ingestemd met de keuze om het kwaliteitsniveau 'basis' als uitgangspunt voor de gehele gemeente te nemen.</p>	<p style="text-align: center;">oranje</p>

Deelonderzoeksvraag	Norm	Bevindingen	Conclusie																
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Geeft het beheerplan 'Wegen' een éénduidig en betrouwbaar beeld van de beoogde te ontplooiën onderhoudsactiviteiten met betrekking tot de verhardingen de komende jaren?</i> ▪ <i>Geeft het beheerplan een goed inzicht in de beschikbare middelen in relatie tot de gestelde onderhoudsdoelen met betrekking tot de wegen?</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het beheerplan geeft gedetailleerd aan welke beheers- en onderhoudsactiviteiten de komende jaren per gemeente op het gebied van verhardingen plaatsvinden ▪ Het beheerplan geeft aan welke kosten gemoeid zijn met de geplande beheer- en onderhoudsactiviteiten met betrekking tot de wegen 	<p>Per jaar wordt het wegareaal van de gemeente Hillegom aan de hand van CROW-richtlijnen geïnspecteerd. De inspectie wordt aan de hand van de hiervoor aangegeven driepuntsschaal uitgevoerd en gerapporteerd. Hieruit volgt het beheerprogramma van het komende jaar.</p> <p>Binnen de gemeente Hillegom zijn jaarlijks ongeveer de volgende financiële middelen beschikbaar (peiljaar 2007):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ € 560.000,- voor groot onderhoud. ▪ € 60.000,- voor klein onderhoud. ▪ € 450.000,- voor reconstructies. <p>Bovenstaande betekent dat jaarlijks ruim € 1,1 miljoen beschikbaar is voor de wegen.</p> <p>In 2007 werd 12% van het wegareaal in de gemeente Hillegom als 'onvoldoende' bestempeld. In 2006 was dit percentage nog 19%. Zie onderstaande tabel.</p> <table border="1" data-bbox="1055 810 1910 951"> <thead> <tr> <th>Hoeveelheid van de wegen die voldoen aan de kwaliteit</th> <th>2006</th> <th>Doel 2007</th> <th>Doel 2008</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Voldoende</td> <td>74%</td> <td>74%</td> <td>74%</td> </tr> <tr> <td>Matig</td> <td>7%</td> <td>10%</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>onvoldoende</td> <td>19%</td> <td>16%</td> <td>13%</td> </tr> </tbody> </table> <p>De inschatting is dat de komende jaren het achterstallig onderhoud in de gemeente Hillegom wordt weggewerkt. Rond 2012 zou dit het geval dienen te zijn.</p> <p>In het raadsbesluit van 15 januari 2008 staat aangegeven welke onderhoudsactiviteiten (klein en groot onderhoud) met betrekking tot de verhardingen gepland zijn voor 2008.</p>	Hoeveelheid van de wegen die voldoen aan de kwaliteit	2006	Doel 2007	Doel 2008	Voldoende	74%	74%	74%	Matig	7%	10%	13%	onvoldoende	19%	16%	13%	
Hoeveelheid van de wegen die voldoen aan de kwaliteit	2006	Doel 2007	Doel 2008																
Voldoende	74%	74%	74%																
Matig	7%	10%	13%																
onvoldoende	19%	16%	13%																

Deelonderzoeksvraag	Norm	Bevindingen	Conclusie
<i>Wat is de rol van de gemeenteraad bij de totstandkoming van de beheerplannen?</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er is een duidelijk en gedragen proces van de totstandkoming van de beheerplannen ▪ Er is een duidelijke en vastgelegde rolverdeling bij de totstandkoming van de beheerplannen ▪ Het is inzichtelijk wie welke rol in het proces speelt 	<p>Door de afdeling wordt jaarlijks, op basis van uitgevoerde inspecties, een onderhoudsprogramma opgesteld. Dit onderhoudsprogramma wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het College van Burgemeester en Wethouders. Het besluit omtrent het onderhoudsprogramma wordt ter kennisname aan de gemeenteraad gestuurd.</p> <p>Voor de verantwoording van de ingezette middelen wordt aangesloten bij de begrotingscyclus (zie volgend punt)</p>	
<i>Geeft de verantwoording inzicht in de realisatie van de voorgenomen onderhoudsmaatregelen ten opzichte van de planning?</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beheer en onderhoud aan wegen maakt onderdeel uit van de gemeentelijke planning & controlcyclus ▪ Er vinden evaluatiemomenten plaats om proactief te kunnen sturen op de planning ▪ Er wordt een reële en overzichtelijke voortgangsrapportage opgesteld die op een transparante wijze inzicht geeft in het beheer en onderhoud van de wegen ▪ Resultaten van evaluaties worden aangegrepen voor het doorvoeren van eventuele verbeteringen 	<p>De wegen gaan mee in de reguliere begrotingscyclus van de gemeente Hillegom. Aan het begin van het jaar wordt, via het onderhoudsprogramma Integraal Beheer Openbare Ruimte, aangegeven welke wegen dat jaar en het komend jaar in onderhoud worden genomen. In het overzicht staat aangegeven welke maatregelen getroffen worden, wat de omvang van het onderhoudswerk is en welke kosten hiermee gemoeid zijn.</p> <p>Gedurende het jaar wordt in de bestuursrapportage de voortgang weergegeven. Eventuele verschillen met de geprognosticeerde middelen worden verklaard. Voor de geconstateerde knelpunten wordt in de bestuursrapportage een oplossing aangedragen.</p> <p>Evaluaties binnen de afdeling vinden continue plaats, verbeteringen worden doorgevoerd in de bestekken die opgesteld worden voor groot onderhoud c.q. reconstructie (circa 75% van de onderhoudswerkzaamheden wordt via bestekken aanbesteed).</p> <p>Door in te stemmen met de in de begroting genoemde kwaliteitsdoelstelling heeft de Raad <u>impliciet</u> de gehanteerde kwaliteitsdoelstelling goedgekeurd.</p>	

Deelonderzoeksvraag	Norm	Bevindingen	Conclusie
<i>Geeft de verantwoording inzicht in de daadwerkelijke ingezette middelen in relatie tot de geprognoseerde inzet aan middelen?</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De verantwoording geeft inzicht in de daadwerkelijk ingezette financiële middelen met betrekking tot beheer en onderhoud van de wegen ▪ In de verantwoording worden substantiële verschillen met de geprognoseerde middelen expliciet verklaard 	<p>In de bestuursrapportage wordt ingegaan op de inhoudelijke en financiële stand van zaken met betrekking tot onderhoud aan het wegareaal. In de toelichting worden eventuele bijzonderheden als vertragingen, budgetverschuivingen en dergelijke toegelicht.</p> <p>Op grootboekniveau wordt een financieel overzicht samengesteld van het onderhoud aan het wegareaal in de gemeente Hillegom.</p>	 groen
<i>Sluit de verantwoording in de programmarekening aan bij de gestelde doelen zoals opgenomen in de begroting en de gemeentelijke beleidsvisie?</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In de programmarekening wordt een duidelijke koppeling gemaakt tussen de doelen opgenomen in de begroting en de gemeentelijke beleidsvisie. ▪ In de programmarekening worden relevantie resultaten genoemd. Deze resultaten zijn direct terug te brengen op de gestelde doelen zoals opgenomen in de begroting en de gemeentelijke beleidsvisie. 	<p>Door de afdeling wordt ten behoeve van de programmarekening een verslag opgesteld. In dit verslag wordt aangegeven welke financiële middelen geormerkt dienen te worden voor het volgende jaar. Deze financiële middelen worden gekoppeld aan de projecten die om verschillende redenen (bijvoorbeeld vertraging in vergunningtrajecten) vertraging oplopen. Een verklaring voor de opgelopen vertraging wordt in het verslag vermeld.</p> <p>In de programmarekening wordt een overzicht verstrekt van de uitgevoerde en opgestarte projecten. De projecten worden zowel inhoudelijk als financieel verantwoord in het jaarverslag.</p>	 groen

2.2 Beheerskracht Hillegom

Het beheer en onderhoud van de verhardingen vergt de nodige specifieke, civieltechnische kennis. De gemeente Hillegom borgt deze benodigde kennis door het zelf uitvoeren van ongeveer 25% van de werkzaamheden (voorbereiding, toezicht en directievoering) uit⁴. Op deze wijze wordt *'feeling'* gehouden met het werkveld.

De gemeente Hillegom beschikt over een beheerprogramma voor de verhardingen van DHV. Dit programma is voorzien van het CROW-Keurmerk en geeft de gemeente Hillegom de mogelijkheid om verschillende overzichten te genereren. Dit beheerprogramma met betrekking tot de verhardingen wordt door de gemeente Hillegom zelf onderhouden en actueel gehouden.

Daarnaast wordt door scholing en inhuur de expertise actueel gehouden.

---

⁴ Door de gemeente Hillegom wordt 75% van de werken aan verhardingen via aanbestedingen uitbesteed aan aannemers.

3 Openbaar groen

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de gevolgde onderhoudssystematiek met betrekking tot het 'openbaar groen' in de gemeente Hillegom. Een analyse van de geleverde prestaties op het gebied van het 'openbaar groen' wordt in dit onderzoek niet gemaakt.

Een onderdeel van het onderzoek vormde een vergelijkende analyse tussen de gemeenten Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout op het gebied van het 'openbaar groen'. In paragraaf 3.2. wordt nader op deze vergelijkende analyse ingegaan.

3.1 Punten met betrekking tot beheersystematiek van het openbaar groen

De gemeente Hillegom beschikt over een groenbeleidsplan 2002 - 2012 dat op 12 september 2002 door de gemeenteraad van Hillegom is vastgesteld. Op 22 mei 2008 is dit nog expliciet door de Raad weergegeven als leidend voor het groenbeleid in de gemeente Hillegom.

In het groenbeleidsplan worden prioriteiten gesteld ten aanzien van het beheer en onderhoud van het openbaar groen. De aspecten veiligheid en netheid voeren hierbij de boventoon. In het groenbeleidsplan worden twee gebieden binnen de gemeente Hillegom aangewezen die extra aandacht behoeven: de Hoftuin en het Van Nispenpark. Concretisering van deze extra aandacht in kwaliteitsnormen en daarbij horende financiële middelen is echter (nog) niet gemaakt.

Het groenbeleidsplan is (nog) niet vertaald in een specifiek groenbeheerplan en operationele uitvoeringsnormen. Binnen de gemeente Hillegom wordt, voor de uitvoering van het groenonderhoud, gewerkt met diverse operationele werkplannen.

3.2 Vergelijkende analyse

Voor het openbaar groen is in het onderzoek een vergelijkende analyse tussen de drie betrokken gemeenten en andere gemeenten voorzien. Voor deze vergelijkende analyse is een tabel ontwikkeld waarin de kosten van groenonderhoud, verbijzonderd naar groenobject, weergegeven kunnen worden (zie onderstaand).

Onderzoeksobject	Eenheid	Resultaat uit vergelijkende analyse	Resultaat gemeente	Verwonderpunt
Beheer en onderhoud gazons	€/m ²	...	...	...
Beheer en onderhoud beplanting	€/m ²	...	...	...
Beheer en onderhoud bomen	€/boom	...	...	...

De gemeente Hillegom heeft aangegeven bovenstaande tabel **niet** op het aangegeven financiële detailniveau te kunnen invullen. In de begroting wordt geen specifiek financieel onderscheid gemaakt naar groenobject: gazons, beplanting en bomen. De kosten van het totale onderhoud aan de groenobjecten in de gemeente Hillegom bedragen op jaarbasis circa € 1,1 miljoen⁵.

Ook voor de gemeente Lisse en de gemeente Noordwijkerhout is het niet mogelijk gebleken op dit moment de tabel op het aangegeven detailniveau in te vullen. Voor alle drie de gemeenten geldt dat het groenareaal en het daarbij horende totale groenbudget bekend is. Dit is echter nog een onvoldoende basis om een betrouwbare en valide vergelijking tussen de drie gemeenten te maken. De verschillende groenelementen (gazons, heesters en bomen) hebben elk een eigen kwaliteitsnorm en een eigen onderhoudssystematiek. Het toerekenen van kosten naar één van de drie hoofdcategorieën is, gegeven deze aspecten, niet op een betrouwbare en valide wijze mogelijk. Het risico dat dan ontstaat is dat ‘*appels en peren*’ met elkaar vergeleken worden.

Ter illustratie zijn in onderstaande tabel de gemiddelde kosten (prijspeil 2007) voor de groenobjecten gras, beplanting en bomen opgenomen. De opgenomen kosten zijn ontleend aan gegevens van PwC, verkregen uit uitgevoerde vergelijkende analyses op het gebied van groenonderhoud onder gemeenten.

Onderzoeksobject	Einheid	Gemiddelde kosten	Bandbreedte
Beheer en onderhoud gazons	€/m ²	0,30	0,20 – 0,45
Beheer en onderhoud beplanting	€/m ²	2,25	1,80 – 2,80
Beheer en onderhoud bomen	€/boom	13,90	9,80 – 18,90

Bij bovenstaande tabel dient opgemerkt te worden dat het hier om gemiddelde kosten gaat waarbij geen onderscheid is gemaakt naar kwaliteitsniveau van de verschillende groenobjecten.

---

⁵ Ter vergelijking: het groenbudget in de gemeente Lisse bedraagt circa € 1,5 miljoen en in de gemeente Noordwijkerhout circa € 0,6 miljoen.

4 Riolering

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de gevolgde onderhoudssystematiek met betrekking tot de 'riolering' in de gemeente Hillegom. Een analyse van de geleverde prestaties op het gebied van de 'riolering' wordt in dit onderzoek niet gemaakt.

4.1 Gehanteerd normenkader

Voor het object 'Riolering' is het volgende normenkader gehanteerd:

- het gemeentelijk rioleringsplan geeft een volledig beeld van de beheersituatie in de gemeente.
- het gemeentelijk rioleringsplan geeft een volledig beeld van de kosten die gemoeid zijn met het beheer en onderhoud van de gemeentelijke riolering op korte en langere termijn.

Het onderzoek is beperkt tot bovenstaande vragen.

4.2 Bevindingen

Voor het object 'Riolering' in de gemeente Hillegom is het Gemeentelijk Rioleringsplan (hierna: GRP)⁶ opgesteld. Het vigerende GRP heeft betrekking op de periode 2005 tot met 2010 en heeft daarmee een geldigheidsduur van zes jaar. Het GRP geeft inzicht in de opbouw en kwaliteit van het rioolstelsel in de gemeente Hillegom. Bovendien staat aangegeven welke kosten gemoeid zijn met beheer en onderhoud van de riolering in de gemeente.

De gemeente Hillegom beschikt op dit moment nog niet over een beheerplan dat inzicht geeft in de kosten die op langere termijn (tien tot dertig jaar) moeten worden gemaakt voor het vervangen van de onderdelen van het rioolstelsel (vrijvalriolering, drukriolering, persleiding, rioolgemalen/pompputten)⁷.

Tegelijkertijd met het GRP is het basisrioleringsplan geactualiseerd. In dit plan zijn alle uit te voeren maatregelen opgenomen die de gemeente Hillegom moet nemen om te voldoen aan de basisinspanning en het waterkwaliteitsspoor. Maatregelen die in dit verband getroffen worden zijn het afkoppelen van verhard oppervlak en het bouwen van bergbezinkvoorzieningen.

In aanvulling op het GRP is een operationeel programma riolering voor de periode 2007-2010 (hierna: het programma) opgesteld. In het programma is aangegeven welke kosten in periode

---

⁶ Op grond van artikel 10.33 van de Wet milieubeheer (hierna: Wm) heeft de gemeente de zorgplicht voor de aanleg en onderhoud van de riolering. In de Wm wordt tevens geregeld dat de gemeenten de verplichting hebben om een Gemeente Rioleringsplan (hierna: GRP) op te stellen. In het GRP dient de gemeente aan te geven op welke wijze de gemeente invulling geeft aan de opgelegde zorgplicht.

⁷ De gemeenten Lisse en Noordwijkerhout beschikken hier wel over. Een dergelijk plan is gewenst om verrassingen te voorkomen.

2007-2010 gemaakt moeten worden met betrekking tot beheer en onderhoud van de riolering. Het programma geeft inzicht in:

- de geraamde beheerskosten;
- de benodigde extra inspanningen;
- de geraamde jaarlijkse kosten voor reiniging en onderhoud;
- de geraamde vervangingskosten van de vrijvalriolering, drukriolering, rioolgemalen en persleidingen;
- de geraamde kosten van de verbeteringsmaatregelen (zoals opgenomen in het basisrioleringsplan).

De geraamde kosten voor uitvoering van het rioolbeheer in de gemeente Hillegom voor 2008 bedragen circa € 2,0 miljoen (exclusief BTW). De komende jaren zullen de jaarlijkse kosten afnemen tot circa € 1,5 miljoen (exclusief BTW) in 2012⁸.

---

⁸ Ter vergelijking: het budget voor de riolering in de gemeente Lisse bedraagt circa € 1,2 miljoen en in de gemeente Noordwijkerhout circa € 0,9 miljoen.

5 Conclusies

Op grond van de voorgaande hoofdstukken kan een aantal hoofdconclusies worden getrokken over de binnen de gemeente Hillegom gehanteerde systematiek met betrekking tot het beheer en onderhoud van de gemeentelijke eigendommen: *'verhardingen'*, *'openbaar groen'* en *'riolering'*. Alvorens op de afzonderlijke gemeentelijke eigendommen wordt ingegaan, wordt aandacht besteed aan het overallproces van totstandkoming van de afzonderlijke beheerplannen

5.1 Conclusie: Cyclus van beleidplan – beheerplan – projecten wordt nog niet voor alle objecten uit de openbare ruimte gehanteerd

Het beheer en onderhoud van de gemeentelijke eigendommen zou ingebed dienen te zijn in de volgende systematiek:

- Een door de raad geaccordeerd beleidskader als het gaat om het beheer en onderhoud van gemeentelijke eigendommen. In dit kaderstellende document dient aangegeven te worden welke kwaliteitsnormen gehanteerd dienen te worden bij het beheer en onderhoud van gemeentelijke eigendommen (in feite het strategische niveau).
- In een beheerplan wordt aangegeven hoe, gegeven het beleidskader, invulling wordt gegeven aan het beheer en onderhoud van de gemeentelijke eigendommen. Een beheerplan geeft doorgaans voor een aantal jaren welke activiteiten (projecten) zijn voorzien (in feite het tactisch niveau).
- Het laatste niveau betreft de afzonderlijke projecten. Per project wordt aangegeven welke werkzaamheden in de loop der tijd verricht worden, wie deze werkzaamheden uitvoert (taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden), welke kosten daarmee gemoeid zijn en dergelijke (in feite het operationele niveau).

Voor de *'riolering'* wordt deze systematiek wel gehanteerd. De systematiek wordt (nog) niet gevolgd voor gemeentelijk eigendommen *'verhardingen'* en *'openbaar groen'*.

Voor het object *'verhardingen'* heeft de gemeente Hillegom (nog) geen beleidsplan ontwikkeld. In 1994 heeft het College van Burgemeester & Wethouders van de gemeente Hillegom ingestemd met de binnen de gemeente Hillegom gehanteerde systematiek die uitgaat van een jaarlijkse onafhankelijke globale inspectie van het wegennet, waarbij de richtlijnen van het CROW voor een minimaal niveau van verantwoord wegbeheer tegen minimale kosten als referentiekader wordt gehanteerd (kwaliteitsniveau *'basis'*). Op basis van de resultaten van de uitgevoerde jaarlijkse inspecties (uitgevoerd door DHV) wordt het onderhoud aan de wegen in de gemeente Hillegom ingepland.

Voor het ‘*openbaar groen*’ heeft de gemeente Hillegom een groenbeleidsplan. Dit beleidsplan is nog niet vertaald in operationele kwaliteitsnormen.

5.2 Conclusie: Doelmatigheid en doeltreffendheid van het beheer en het onderhoud van de wegen voldoende geborgd

De gemeente Hillegom beschikt niet over een **expliciet** vastgesteld beleidskader als het gaat om beheer en onderhoud van de verhardingen. De gemeente Hillegom hanteert, op basis van een besluit van Burgemeester en Wethouders, het kwaliteitsniveau ‘*basis*’ als uitgangspunt voor alle wegtypen. Het kwaliteitsniveau ‘*basis*’ komt overeen met de richtlijnen van het CROW en voldoet aan een minimaal niveau van verantwoord wegbeheer tegen minimale kosten.

In de jaarlijkse begrotings- en verantwoordingscyclus wordt melding gemaakt van de inhoudelijke en financiële stand van zaken met betrekking tot de ‘*verhardingen*’. Als referentiekader wordt hierbij het CROW kwaliteitsniveau ‘*basis*’ als uitgangspunt gehanteerd. Hieruit kan worden afgeleid dat de raad **impliciet** heeft ingestemd met het kwaliteitsniveau ‘*basis*’ als uitgangspunt voor het beheer en onderhoud van de verhardingen in de gemeente Hillegom.

In 2007 werd 12% van het wegareaal in de gemeente Hillegom als ‘*onvoldoende*’ bestempeld. In 2006 was dit percentage nog 19%. De inschatting is dat de komende jaren het achterstallig onderhoud in de gemeente Hillegom wordt weggewerkt. Rond 2012 zou het achterstallig onderhoud in de gemeente Hillegom, bij gelijkblijvende budgetten, weggewerkt zijn. De in de inleiding genoemde situatie in menige gemeente van ‘*pappen en nathouden*’ (het inzetten van financiële middelen voor het wegwerken van acute problemen, hetgeen ten koste gaat van structureel preventief onderhoud aan de verhardingen) doet zich in de gemeente Hillegom, uitgaande van de beschikbaar gestelde documenten, niet voor.

In de gemeente Hillegom is op dit moment circa € 1,1 miljoen beschikbaar voor beheer, onderhoud en reconstructies.

Het beheer en onderhoud van de verhardingen vergt de nodige specifieke, civieltechnische kennis. De gemeente Hillegom borgt deze benodigde kennis door het zelf uitvoeren van ongeveer 25% van de werkzaamheden (voorbereiding, toezicht en directievoering) uit⁹. Op deze wijze wordt ‘*feeling*’ gehouden met het werkveld. Verder wordt door scholing en inhuur de expertise actueel gehouden.

5.3 Conclusie: Vergelijkende analyse met betrekking tot beheer en onderhoud aan het openbaar groen is niet mogelijk

In het onderzoek was een vergelijkende analyse tussen de drie betrokken gemeenten en andere gemeenten voorzien voor wat betreft de kosten van groenonderhoud. De kosten van het beheer en

---

⁹ Door de gemeente Hillegom wordt 75% van de werken aan verhardingen via aanbestedingen uitbesteed aan aannemers.

onderhoud van het openbaar groen zouden daarbij verbijzonderd worden naar groenobject: gazons, beplanting en bomen. In de begroting wordt geen specifiek financieel onderscheid gemaakt naar groenobject: gazons, beplanting en bomen. De kosten van het totale onderhoud aan de groenobjecten in de gemeente Hillegom bedragen op jaarbasis circa € 1,1 miljoen.

Het is niet mogelijk gebleken om een betrouwbare en valide vergelijkende analyse tussen de drie betrokken gemeenten en andere gemeenten uit te voeren. Voor alle drie de gemeenten geldt dat het groenareaal en het daarbij horende totale groenbudget bekend zijn. Dit is echter nog een onvoldoende basis om een betrouwbare en valide vergelijking tussen de drie gemeenten te maken. De verschillende groenelementen (gazons, heesters en bomen) hebben elk een eigen kwaliteitsnorm en een eigen onderhoudssystematiek. Het toerekenen van kosten naar één van de drie hoofdcategorieën is, gegeven deze aspecten, niet op een betrouwbare en valide wijze mogelijk.

5.4 Conclusie: Rioleringszorg in de gemeente Hillegom op orde. Beheerplan lange termijn ontbreekt.

Het GRP van de gemeente Hillegom geeft, voor zover wij kunnen nagaan, een volledig beeld van de kosten die gemoeid zijn met het beheer en onderhoud van de gemeentelijke riolering voor de periode 2005 tot en met 2010.

De gemeente Hillegom beschikt op dit moment nog niet over een beheerplan dat inzicht geeft in de kosten die op langere termijn (tien tot dertig jaar vooruit) moeten worden gemaakt voor het vervangen van de onderdelen van het rioelstelsel (vrijvalriolering, drukriolering, persleiding, rioolgemalen/pompputten).

Als onderdeel van het GRP is een basisrioleringsplan en een operationeel programma opgesteld. In het operationeel programma, dat betrekking heeft op periode 2007 -2010, wordt inzicht gegeven in de volgende kostencomponenten:

- de geraamde beheerskosten;
- de benodigde extra inspanningen;
- de geraamde jaarlijkse kosten voor reiniging en onderhoud;
- de geraamde vervangingskosten van de vrijvalriolering, drukriolering, rioolgemalen en persleidingen
- de geraamde kosten van de verbeteringsmaatregelen (zoals opgenomen in het basisrioleringsplan)

Met deze kostencomponenten wordt een volledig en compleet overzicht gegeven van de kosten die samenhangen met het beheer en onderhoud van de riolering in de gemeente Hillegom.

6 Aanbevelingen

Op grond van de in het vorige hoofdstuk getrokken conclusies kan een aantal aanbevelingen worden gedaan. In dit hoofdstuk worden deze aanbevelingen gepresenteerd.

6.1 Aanbeveling 1: Opstellen kaderstellend beleidskader voor beheer en onderhoud van de verhardingen

De gemeente Hillegom beschikt niet over een kaderstellend beleidsplan als het gaat om het beheer en onderhoud van de *'verhardingen'* in de gemeente Hillegom. Aanbevolen wordt een dergelijk kaderstellend beleidsplan voor het beheer en onderhoud van de *'verhardingen'* op te stellen. In dit beleidsplan dient aangegeven te worden welke kwaliteitsniveaus de gemeente Hillegom nastreeft als het gaat om de verschillende *'verhardingen'* (asfalt en elementverhardingen) in de verschillende delen van de gemeente Hillegom (bijvoorbeeld centrum, hoofdstructuur, woongebieden en dergelijke). Dit beleidskader is vervolgens leidend voor het op te stellen beheerplan voor de verhardingen. In dit beheerplan wordt aangegeven welke beheer- en onderhoudsactiviteiten (projecten) de komende jaren op het gebied van de verhardingen te voorzien zijn. In de verantwoording van de bestede financiële middelen in de bestuursrapportage kan vervolgens teruggevallen worden op de in het beheerplan opgenomen activiteiten.

6.2 Aanbeveling 2: Vastleggen na te streven kwaliteitsniveaus openbaar groen

De gemeente Hillegom beschikt over een groenbeleidsplan. Dit beleidsplan uit 2002 is nog niet *'doorvertaald'* in na te streven kwaliteitsdoelstellingen voor de verschillende groenobjecten in de gemeente Hillegom. Aanbevolen wordt om voor de verschillende groenobjecten per locatie (bijvoorbeeld centrum, hoofdstructuur, woongebieden en dergelijke) de na te streven kwaliteitsdoelstelling vast te leggen.

Voor het vastleggen van de kwaliteitsniveaus van de verschillende groenobjecten kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van een beeldbestek¹⁰. In een dergelijk bestek wordt de na te streven kwaliteit visueel aan de hand van een foto weergegeven en wordt in meetbare eenheden aangegeven welke normen gehanteerd dienen te worden (bijvoorbeeld het maximaal percentage onkruid, het minimaal percentage vitaal groen, het maximaal percentage zwerfvuil en dergelijke).

6.3 Aanbeveling 3: Verbijzondering groenbudget

In het onderzoek is het niet mogelijk gebleken om per (hoofd)groenobject aan te geven welke financiële middelen ingezet worden. Een koppeling tussen ingezette middelen en de geleverde prestaties met betrekking tot het *'openbaar groen'* is niet te maken. Vraagstukken rondom

---

¹⁰ De gemeente Noordwijkerhout maakt gebruik van beeldbestekken bij het uitbesteden van het beheer en onderhoud van het openbaar groen.

effectiviteit en efficiency van het beheer en onderhoud van het openbaar groen kunnen derhalve niet op detailniveau besproken worden.

Aanbevolen wordt om het groenbudget van de gemeente Hillegom te verbijzonderen naar de verschillende (hoofd)groenobjecten. De ingezette middelen (financiën, materieel, personeel en dergelijke) dienen aansluitend verantwoord te worden per (hoofd)groenobject. Door deze registratie krijgt de gemeente Hillegom de beschikking over sturingsinformatie met betrekking tot het beheer en onderhoud van de verschillende groenobjecten.

6.4 Aanbeveling 4: Rioolbeheerplan voor de langere termijn

In het onderzoek is gebleken dat de gemeente Hillegom op dit moment nog niet beschikt over een beheerplan dat inzicht geeft in de kosten die op langere termijn (tien tot dertig jaar vooruit) moeten worden gemaakt voor het vervangen van de onderdelen van het rioolstelsel (vrijvalriolering, drukriolering, persleiding, rioolgemalen/pompputten).

Aanbevolen wordt zo spoedig mogelijk een rioolbeheerplan voor de langere termijn op te stellen.

7 Reactie College van Burgemeester en Wethouders

Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hillegom heeft op 28 januari 2009 in het kader van het bestuurlijk hoor en wederhoor zijn reactie op het rapport gegeven. Hieronder wordt deze reactie weergegeven.

Reactie college van Burgemeester en Wethouders Hillegom

Wij begrijpen uit uw rapport dat wij in onze gemeente voldoende inzetten op structureel en preventief onderhoud en dat er in de praktijk geen sprake is van het hoofdzakelijk wegwerken van acute onderhoudsproblemen ("pappen en nathouden"). Daarnaast concludeert u dat wij voor de taakvelden wegen en groenvoorziening en riolering de cyclus van "beleidsplan -> beheerplan -> projecten" nog niet voor alle objecten voldoende hanteren.

In aansluiting daarop doet u een aantal aanbevelingen waar wij op willen reageren:

Aanbeveling 1: *Opstellen van een kaderstellend beleidskader voor beheer en onderhoud van de verhardingen.*

Als onze gemeenteraad een beleidskader ook gewenst vindt, heeft zij de mogelijkheid om dit op te nemen in het activiteitenprogramma. Wij stellen voor om dit, met de eerstvolgende kadernota, in te plannen in het activiteitenprogramma 2010.

Aanbeveling 2: *Vastleggen na te streven kwaliteitsniveaus van het openbaar groen.*

Het vastleggen van kwaliteitsniveaus heeft onze aandacht. Wij treffen, met externe ondersteuning, momenteel voorbereidingen om het bepalen van de kwaliteit met bijvoorbeeld beeldbestekken, te gaan toepassen in toekomstige beleids- en uitvoeringsplannen. Voor het openbaar groen is het eerstvolgende 10-jarig beleidsplan gepland voor 2013 – 2023. Desgewenst heeft onze raad de mogelijkheid om dit te vervroegen.

Aanbeveling 3: *Verbijzondering groenbudget.*

Er zijn verschillende mogelijkheden en niveaus om groenobjecten te kwalificeren en te vertalen in de bijbehorende financiële middelen. De door u gehanteerde methodiek (onderscheid tussen gazons, beplanting en bomen) is vanzelfsprekend goed mogelijk. In de Hillegomse situatie maken wij echter onderscheid in objecten (heemtuin, hofuin, hertenkamp, parken, openbaar groen, etc.) en maken op deze wijze de kosten inzichtelijk.

Uw aanbevelingen nemen wij mee in ons eerstvolgende beleidsplan. De raad kan dan aangeven op welke wijze en niveau zij de kwaliteit en middelen wil verbijzonderen.

Aanbeveling 4: *Rioolbeheersplan voor de langere termijn.*

In ons bestaand GRP (gemeentelijk rioleringsplan) 2005-2010 wordt gewerkt met kapitaallasten die gebaseerd zijn op een levensduur (veelal 60 jaar) van de riolering. Hierdoor houden wij rekening met de kosten op langere termijn. Wij nemen uw advies echter graag ter harte. Momenteel zijn wij bezig met het maken van een nieuw GRP 2010-2015. Wij stellen voor om in dit nieuwe plan de kosten op langere termijn beter inzichtelijk te maken.

A Geraadpleegde documenten

- Basisrioleringsplan Hillegom 2004. Een overzicht van de maatregelen ten behoeve van de basisinspanning en het waterkwaliteitspoor.
- Gemeentelijk Rioleringsplan. Hillegom 2005 t/m 2010.
- Riolering operationeel programma 2007-2010. Concept. Oktober 2006.
- Personeelsoverzicht (25-6-2008).
- Bestuursrapportage 2. Peildatum 1 september 2007.
- Memo Financiële jaarrekening 2007. Van H. Westra aan Sylvia Wessels en Helma Matthijssen.
- Nota aan de burgemeester. Onderwerp: wegbeheer: Programma Wegbeheer, Meerjarenplanning en Meerjarenraming, 7 juni 1994.
- Planning groot onderhoud wegen 2006.
- Onderhoudsprogramma Integraal Beheer Openbare Ruimte 2008.
- Programmarekening 2007: Programma 2 Verkeer en Vervoer; Programma 2 Verkeer, Vervoer en Infrastructuur; Programma 5 Cultuur, Sport en Recreatie; Programma 7 Volksgezondheid en Milieu.
- Programmabegroting 2006-2009.
- Groenbeleidsplan Hillegom, 17 april 2002.
- Programma cyclische vervanging 2006, 2007, 2008, 2009.
- Uitgave Openbaar groen.
- Bestuursrapportage nr. 1 – 2005. Peildatum: 1 mei.
- Bestuursrapportage nr. 2 – 2005. Peildatum: 1 september.
- Bestuursrapportage nr. 1 – 2006. Peildatum: 1 mei
- Bestuursrapportage nr. 2 – 2006. Peildatum: 1 september.
- Bestuursrapportage I. Peildatum: 1 mei 2007.

B Afkortingen en begrippen

CROW: CROW is het nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte. Deze not-for-profitorganisatie ontwikkelt, verspreidt en beheert praktisch toepasbare kennis voor beleidsvoorbereiding, planning, ontwerp, aanleg, beheer en onderhoud

DHV: Ingenieursbureau DHV

GRP: Gemeentelijk Rioleringsplan

PwC: PricewaterhouseCoopers